vers

Gere Nóra

Felnőtt

Nem emlékszem,
mikor lett a kezem
nagyobb, mint a tiéd,
de egyszer csak én rejtettem
öklöd tenyerembe.
Így mentünk a rendőrségre is.
Azóta sem tudom,
mi lett az ügy kimenetele,
nem számított többé,
csak az, hogy hozzanak
neked egy széket a kikérdezéshez,
és utána hazavigyelek.

Hullócsillag

Mióta tudom, sokat utazol,
figyelem a repülőket,
ráképzellek a villogó pöttyökre.
Mikor visszaköltöztem Prágába,
és te mondtad, hogy
egy hónapra Amerikába mész,
kimentem a hintákhoz, és néztem az eget.
Nem tudtad, hogy kilenc percre
lakom tőled, és elbúcsúzhattunk volna.

Mikor kialudt a fény,
csak annyit kértem,
hogy sose gyere vissza.

Békesség

Néha az egynyári szerelmek
két évig tartanak.
Engedem, hogy emléked
szélként járjon át,
koptassa lassan az éleket,
míg többé semmi nem hagy nyomot.

Apám

Fiatal arcodra nem,
csak bőröndjeidre emlékszem.
Az előszobánál bennebb
sosem hoztad őket,
kilométerkőként jelezték
otthon tett lépéseid.
A küszöb kopott,
törülköződ és papucsod
új volt, mint a vendégeké.

Meg kellett szoknom,
hogy velünk élsz.
Mindennap
lerajzoltalak,
háromezer-kétszáznyolcvannégy
darab papír,
pedig csak három évet adtak az orvosok.

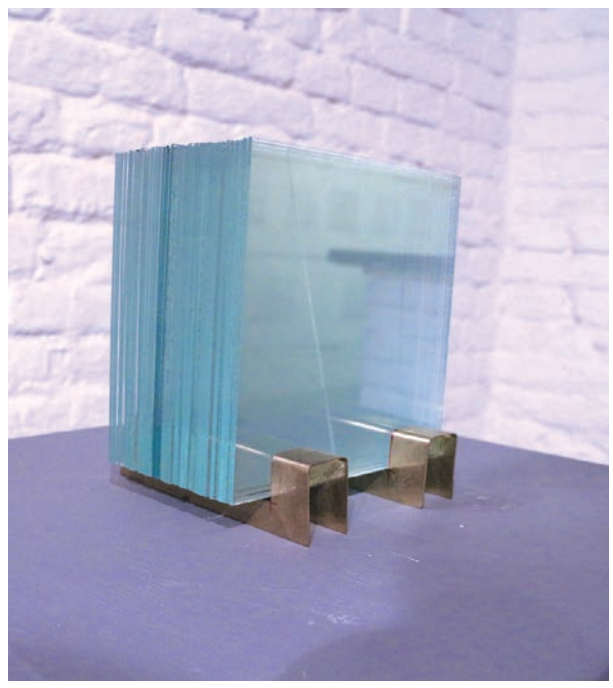

Én, 3

Szerepcsere

A karjaim még emlékeznek,
hogy milyen nagy voltál.
Erős nő vagy, kibírod! –
mondom, majd a fiaidhoz fordulok:
„Gyertek, kicsikéim,
nem lesz semmi baj!”

Bármit megadnék,
csak még egyszer te védj meg.

Tenger

Amikor felértél a sziklára,
mely, míg égő izmokkal másztál,
homokká porladt,
ülj le, és csak hallgasd a morajlást,
ne akard megfejteni,
hogy hínár vagy zsigerek
tekeregnek a kagylók között,
csak figyeld, ahogy
faág hegyével
homokba rajzolt körökből
ki-be repülnek a sirályok,
nézd őket, míg meg nem érted,
hogy ezek a gonosz madarak
a tengerek hattyúi,
és morális rendszered
számukra annyi, mint a kör,
mit elmosott a hullám
abban a percben, hogy megrajzoltad.
Állj ellen a kísértésnek,
hogy a szikla homokját
üvegcsébe zárd,
de vigyél magaddal a morajlásból.

kritika

TRANSZILVÁN SZÉPLITERATÚRA

Zsidó Ferenc

2001 óta az erdélyi irodalom is fel tud mutatni egy reprezentatív antológiát, melybe azon erdélyi szerzők írásaiból válogatnak a szerkesztők, akik a korábbi évben jelen voltak az erdélyi, anyaországi irodalmi folyóiratokban. Ehhez feltehetően a magyarországi *Szép versek* és *Körkép* (szép prózák) szolgáltatták a mintát, de hasonló kezdeményezés *Az év versei* és *Az év novellái* című kiadvány is.

Az is nyilvánvaló azonban, hogy Erdélyben nem születik olyan sok alkotás egy év során, hogy külön vers-, illetve prózaantológiát lenne indokolt kiadni. Így vált a mindenkori *Erdélyi szép szó* költők és prózaírók találkahelyévé. Befogadói szempontból jól jön a versek és prózai művek váltakozása, ugyanakkor így arra is könnyebb figyelni, milyen súllyal van jelen a kortárs erdélyi irodalomban a líra, és milyennel a próza, valamint arra, hogy melyek az uralkodó témák, beszédmódok.

2001-ben, az első válogatáskötet beköszöntőjében Ferenczes István költő, a Székelyföld folyóirat alapító főszerkesztője úgy fogalmazott: jogos egy reprezentatív antológia megjelentetésének igénye, mivel *„az egyetemes magyar irodalom egészén belül az Erdélyben születő szépliteratúra jelentős részegészt képvisel”.* Nos, a válogatás azóta is megjelenik minden évben, a 2020-as Fekete Vince és Lövétei Lázár László szerkesztésében. Az antológiák sorsa azonban általában mostoha, úgy vélem, az *Erdélyi szép szó* sem kapja meg az őt megillető figyelmet, nem jut el elég helyre. A 2020-as év amúgy is rendhagyó volt a pandémia miatt (épp ezért a *Szép versek* és a *Körkép* például meg sem jelent), így ezúttal talán még inkább eltűnt a süllyesztőben ez a szép és valóban reprezentatív kiadvány.

Jószerével minden kanonizált erdélyi szerző szerepel benne, felemásnak mégsem nevezném a felhozatalt. A szerkesztők ugyan vélhetően azt is szem előtt tartották, hogy minél több ember bekerüljön, de azt is, hogy a lehető legjobb alkotásokkal.

Egységes stílusról, világképről nem beszélhetünk, ugyanakkor a nemzedékek közti különbségek nem jelentősebbek, mint az egyazon nemzedékhez tartozó különböző egyéni hangok közti eltérések. Jelen vannak irodalmunk nagy öregjei (pl. Király László, Czegő Zoltán, Ferencz Imre, Markó Béla, az időközben elhunyt Bogdán László), a középkorosztálybeliek (legalább két, inkább három nemzedék, Kovács András Ferenctől Tompa Gáboron és Visky Andráson át a rendszerváltás után jelentkezők derékhadáig, Vida Gáborig, Sántha Attiláig, Selyem Zsuzsáig, György Attiláig, Demény Péterig, Papp Attila Zsoltig, Muszka Sándorig, Serestély Zalánig, Varga László Edgárig, Bálint Tamásig), az ezredváltó generáció, aztán az utánuk jövő metamodernisták (lásd *Címtelen föld*) közül is jó néhányan (pl. André Ferenctől Horváth Benjin át Sántha Miriámig), de egészen fiatalok is, akik kötettel az antológia megjelenésének idején még nem rendelkeztek (pl. Ádám Szilamér, Gál Hunor, György Alida), ami mindenképp „frissé” teszi a kiadványt, ugyanakkor a szerkesztői bátorságot/nyitottságot dicséri. Teljes névsorolvasásra nem vállalkozom, de annyit még elárulok, hogy 57 szerző van jelen, 38-an verssel, 19-en prózával, a lírai termés tehát számottevőbb.

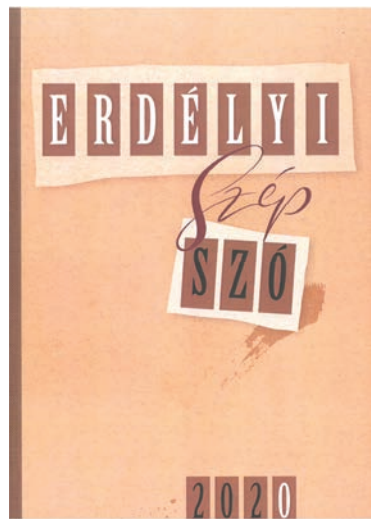

A néhány felvillantott név jól érzékelteti, hogy az elv az volt: mindenki megfér mindenki mellett. Ez az erdélyi irodalom egyik sajátossága, erőssége, hogy bár itt is vannak erővonalak, tömörülések (esztétikai, világnézeti, nemzedéki, területi alapon), de ezek átjárhatók, párbeszédbe, közös nevezőre hozhatók, összeolvashatók.

Jó az, hogy fényképek és miniéletrajzok is kerültek a művek mellé: aki kicsit is érdeklődik a kortárs erdélyi irodalom iránt, annak izgalmas lehet így ez a kiadvány, s vélhetően irodalomtörténeti jelentősége is meglesz majd. Úgy vélem, azok is örülnek az antológiában való szereplésnek, akik egyébként nem büszkék erdélyi mivoltukra, akik az „erdélyi író” megnevezést skatulyának, megbélyegzésnek vélik. Az alkotó akkor érezheti legmagányosabban magát, ha tudatában van: egy rendszer elemeként is „működik”.

Erdélyi szép szó 2020. Pro-Print, Csíkszereda